Directie Financiële Markten

Inlichtingen

Datum
28 november 2023

Nummer verslag

Auteur

verslag

Plenaire vergadering Financial Action Task Force (FATF)
Oktober 2023

Vergaderdatum	23 oktober 2023
Aanwezig	Vertegenwoordigers van het Ministerie van Financiën, het Ministerie van Justitie en Veiligheid, Financial Intelligence Unit, het Openbaar Ministerie, De Nederlandsche Bank en de Autoriteit Financiële Markten.

Deze plenaire vergadering was de vierde onder het tweejarig voorzitterschap van Singapore en vond plaats in Parijs.

Schorsing van de Russische Federatie als lid van de FATF
Op 24 februari 2023 heeft de plenaire vergadering van de FATF besloten om de Russische Federatie te schorsen als lid van de FATF en de plenaire vergadering heeft toen een verklaring[1] uitgebracht over de Russische oorlogshandelingen in Oekraïne. Op de afgelopen plenaire vergadering is deze schorsing wederom in stand gelaten. De FATF zal de situatie monitoren en elke plenaire vergadering nagaan of er gronden zijn om de schorsing op te heffen of te wijzigen. Ondertussen blijft het land gebonden aan de FATF-standaarden en dient het aan zijn financiële verplichtingen te blijven voldoen. De Russische Federatie blijft wel lid van de regionale zusterorganisatie Eurasian Group on Combating Money Laundering (EAG).

Situatie in het Midden-Oosten
Naar aanleiding van de situatie in het Midden-Oosten roept de FATF alle landen op om zoveel mogelijk financiële inlichtingen over terrorismefinanciering te delen en om effectieve maatregelen te treffen om de toegang van terroristen tot financiële bronnen af te snijden.

Lidmaatschap Indonesië
Na de wederzijde evaluatie van Indonesië in februari 2023 en het op de juiste wijze oppakken van alle punten uit het actieplan door Indonesië, heeft de plenaire vergadering van de FATF besloten Indonesië het lidmaatschap van de FATF te verlenen. Indonesië is het veertigste lid van de FATF en met dit lidmaatschap zijn alle landen van de G20 lid van de FATF.

[1] https://www.fatf-gafi.org/content/fatf-gafi/en/publications/Fatfgeneral/fatf-statement-russian-federation.html

Monitoring van naleving van de FATF-standaarden
Wederzijdse evaluatie van Brazilië
De FATF heeft de bespreking van de wederzijdse evaluatie van Brazilië afgerond. Door middel van peer reviews is beoordeeld of de wet- en regelgeving van het land technisch voldoen aan de FATF-standaarden en in hoeverre dit stelsel effectief is in het beschermen van de integriteit van het financiële systeem. Het evaluatierapport van Brazilië zal naar verwachting in december worden gepubliceerd.

Jurisdicties met verhoogde risico's
De FATF publiceert twee lijsten waarop landen en jurisdicties staan met strategische tekortkomingen in hun nationale beleid ter voorkoming en bestrijding van witwassen en terrorismefinanciering. De eerste lijst betreft de zogeheten "hoog risicolanden onderhevig aan een oproep tot tegenmaatregelen". Deze lijst wordt vaak aangeduid als de "zwarte lijst". De lijst bevat jurisdicties die geen betrokkenheid tonen om verbeteringen door te voeren of onvoldoende voortgang hebben geboekt in het terugdringen van hun strategische tekortkomingen en die een bedreiging kunnen vormen voor het internationale financiële systeem.[2] Noord-Korea en Iran staan al geruime tijd op deze lijst. Er geldt een oproep aan alle landen om effectieve tegenmaatregelen te nemen tegen deze twee landen.

Myanmar staat sinds oktober 2022 op de zwarte lijst, omdat het land een gebrek aan voortgang laat zien bij het uitvoeren van zijn verbeterplan. De FATF roept daarom alle landen ter wereld op om verscherpt cliëntenonderzoek te doen bij transacties van en naar Myanmar, in lijn met de bijbehorende risico's. De FATF meldt daarbij wel expliciet dat deze verscherpte maatregelen niet ten koste mogen gaan van humanitaire geldstromen, financiering van legitieme NGO's en particuliere geldtransfers.

De tweede lijst die de FATF publiceert is getiteld "Jurisdicties onder verscherpt toezicht".[3] Deze lijst wordt vaak aangeduid als de "grijze lijst". De lijst bevat landen die strategische tekortkomingen hebben in hun nationale regimes ter voorkoming en bestrijding van witwassen en terrorismefinanciering, maar die gecommitteerd zijn om deze tekortkomingen aan te pakken. In de laatste plenaire vergadering is besloten dat Bulgarije wordt toegevoegd aan de grijze lijst. Albanië, Jordanië, Kaaiman Eilanden en Panama zijn van de lijst afgehaald. In totaal staan sinds juni 2023 drieëntwintig landen op deze lijst.[4] De Nederlandsche Bank en de Autoriteit Financiële Markten verwijzen op hun website na elke plenaire vergadering naar de meest recente lijsten. Op diezelfde websites wordt toegelicht welke (aanvullende) maatregelen Nederlandse financiële instellingen dienen te nemen in het kader van de naleving van de Wet ter voorkoming van witwassen en financieren van terrorisme (Wwft) om het verhoogde risico ten aanzien van relaties met ingezetenen van deze landen en het uitvoeren van transacties van of naar deze landen te mitigeren.

---

[2] https://www.fatf-gafi.org/content/fatf-gafi/en/publications/High-risk-and-other-monitored-jurisdictions/Call-for-action-october-2023.html

[3] https://www.fatf-gafi.org/content/fatf-gafi/en/publications/High-risk-and-other-monitored-jurisdictions/Increased-monitoring-october-2023.html

[4] Barbados, Bulgarije, Burkina Faso, Democratische Republiek Congo, Filippijnen, Gibraltar, Haïti, Jamaica, Jemen, Kameroen, Kroatië, Mali, Mozambique, Nigeria, Oeganda, Senegal, Syrië, Tanzania, Turkije, Verenigde Arabische Emiraten, Vietnam, Zuid-Afrika, Zuid-Soedan

Strategische initiatieven

Beslag, bevriezen en confisqueren van criminele bezittingen

De FATF werkt al enige tijd aan versterking van de standaard met betrekking tot beslag, bevriezen en confisqueren van criminele bezittingen. Wereldwijd zijn de opbrengsten van het afpakken van crimineel verkregen bezittingen laag. De plenaire vergadering heeft ingestemd met een hernieuwde standaard op basis waarvan landen afpakken een centraal onderdeel van hun anti-witwasbeleid moeten maken. De nieuwe standaard is op 16 november gepubliceerd.[5]
De standaard bevat ook "non-conviction based confiscation" (NCBC), evenals een bevriezingsmogelijkheid voor de FIU. Het doel is dat landen dit afpakken zowel nationaal als door middel van internationale samenwerking effectiever gaan uitvoeren. De nieuwe standaard wordt medio 2024 van kracht.

Nederland loopt voor op het gebied van confiscatie en ziet een sterke toegevoegde waarde van een "non-conviction based confiscation" procedure. Dit houdt in dat goederen met een criminele herkomst kunnen worden geconfisqueerd, zonder dat een daaraan voorafgaande veroordeling voor een strafbaar feit nodig is. Dit is daarom vastgelegd in het wetsvoorstel 'confiscatie criminele goederen'. Het wetsvoorstel ligt momenteel bij de Raad van State ter advisering.

In dit kader heeft de FATF ook een rapport gepubliceerd over de invordering van goederen via internationale samenwerking met *Asset Recovery Inter-Agency Networks* (ARIN's). Dergelijke netwerken kunnen zeer effectief zijn voor afpakken over grenzen heen. Het rapport is gepubliceerd op 16 november.[6]

Aanpak van onjuiste toepassing van de FATF-standaard voor NGO's die leidt tot onbedoelde gevolgen

Na de publieke consultatie van de wijziging van de standaard die NGO's beoogt te beschermen tegen potentieel misbruik van terrorismefinanciering, heeft de plenaire vergadering ingestemd met deze wijziging. Het doel van de wijziging is om NGO's tegen dit risico te beschermen zonder dat dit de bonafide activiteiten van NGO's verstoort of ontmoedigt. Daarnaast probeert de FATF met de wijziging te voorkomen dat sommige landen de FATF-standaarden misbruiken om legitieme NGO's te belemmeren in hun werkzaamheden. De hernieuwde standaard is op 16 november gepubliceerd.[7]

Daarnaast heeft de FATF een leidraad met praktijkvoorbeelden over het voorkomen van misbruik van NGO's gepubliceerd.[8] Deze leidraad geeft ook voorbeelden hoe FATF-standaarden juist niet dienen te worden toegepast.

---

[5] https://www.fatf-gafi.org/content/fatf-gafi/en/publications/Fatfrecommendations/amendment-FATF-standards-global-asset-recovery.html

[6] https://www.fatf-gafi.org/content/fatf-gafi/en/publications/Methodsandtrends/recovering-international-proceeds-crime-inter-agency-networks.html

[7] https://www.fatf-gafi.org/content/fatf-gafi/en/publications/Fatfrecommendations/protecting-non-profits-abuse-implementation-R8.html

[8] https://www.fatf-gafi.org/content/fatf-gafi/en/publications/Financialinclusionandnpoissues/Bpp-combating-abuse-npo.html

Misbruik van crowdfunding voor terrorismefinanciering
Hoewel crowdfunding vaak legitieme doelen dient, kan het ook misbruikt worden voor de financiering van terroristische groeperingen. Op 31 oktober heeft de FATF een rapport gepubliceerd[9] dat het fenomeen beschrijft, risico-indicatoren geeft en praktijkvoorbeelden voor de aanpak van misbruik van crowdfunding.

Illegale geldstromen uit internetfraude
Grensoverschrijdende internetfraude is een groeiend en wereldwijd fenomeen. De plenaire vergadering keurde een rapport goed dat het probleem analyseert en een overzicht geeft van mogelijke oplossingen voor de bestrijding van internetfraude en de verstrekkende gevolgen daarvan. Het rapport is gepubliceerd op 9 november 2023.[10]

Misbruik van regelingen om staatsburgerschap of ingezetenschap te verkrijgen door middel van investeringen
Officiële regelingen die het mogelijk maken om met een investering een verblijfsvergunning of een paspoort van een land te krijgen hebben grote aantrekkingskracht op criminelen en leiden mogelijk tot corruptie en witwassen. De FATF heeft een rapport opgesteld dat tot verbetering van dergelijke regelingen moet leiden en misbruik moet voorkomen. Het rapport is gepubliceerd op 22 november 2023.[11] Overigens heeft Nederland dergelijke regelingen niet.

Transparantie van uiteindelijk belanghebbenden (UBO's) van rechtspersonen, trusts en juridische constructies
In maart 2022 is de FATF een nieuwe standaard overeengekomen met strengere wereldwijde regels voor transparantie van de uiteindelijk belanghebbenden (UBO's) van rechtspersonen. In februari 2023 heeft de FATF de standaard voor transparantie van uiteindelijk belanghebbenden van trusts en andere juridische constructies (zonder rechtspersoonlijkheid) aangepast. De plenaire vergadering heeft nu wijzigingen in de methodologie vastgesteld die gebruikt zal worden voor landenevaluaties onder de vijfde evaluatieronde, die in 2024 begint.

De plenaire vergadering besloot verder tot publieke consultatie van een leidraad die landen en de private sector moet helpen om de nieuwe standaard voor transparantie van uiteindelijk belanghebbenden van trusts en andere juridische constructies op een risicogebaseerde manier toe te passen. De consultatie staat open tot en met 8 december 2023.[12]

[9] https://www.fatf-gafi.org/content/fatf-gafi/en/publications/Methodsandtrends/crowdfunding-for-terrorism-financing.html
[10] https://www.fatf-gafi.org/content/fatf-gafi/en/publications/Methodsandtrends/illicit-financial-flows-cyber-enabled-fraud.html
[11] https://www.fatf-gafi.org/content/fatf-gafi/en/publications/Methodsandtrends/misuse-CBI-RBI-programmes.html
[12] https://www.fatf-gafi.org/content/fatf-gafi/en/publications/Fatfrecommendations/R25-Public-Consultation-Oct-23.html